

Základní škola a Mateřská škola
Kladno, Norská 2633

Montessori
MŠ KLADNO

Základní škola a Mateřská škola Kladno, Norská 2633

tel.: 312682940; fax: 312686329; e-mail: kladno_4zs@volny.cz; IČO 70567981

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

Název práce: Keltové

Jméno: Martin Kratochvíl

Třída: 9. A

Datum odevzdání: 19. května 2017

Vedoucí učitel: Mgr. Venuše Smetanová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená absolventská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Venuše Smetanové. Veškerá literatura a další zdroje, z nichž jsem čerpal, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím se zveřejněním práce na webových stránkách školy a jejím využitím pro potřeby školy.

V Kladně dne: 19. května 2017

Podpis autora:

Poděkování

Anotace

Tato práce s názvem Keltové byla zpracována jako absolventská práce při ukončení základního vzdělávání na ZŠ a MŠ Kladno, Norská 2633.

Práce je zaměřena na vyvrcholení českého pravěku, zabývá se původními sídly, zemědělstvím, řemeslem a obchodem, sídly – takzvaná oppida, uspořádáním společnosti a náboženstvím, práce se také zabývá druidy na území dnešní České republiky.

OBSAH

Úvod	3
1 Něco málo o Keltech	4
1.1. Keltové v na území dnešní České republiky	4
1.2. Kde všude Keltové žili.....	4
2 Původní sídla	5
3 Zemědělství	6
4 Řemesla a obchod.....	7
4.1. Řemesla	7
4.2. Duhovky.....	7
5 Pozdější sídla	8
5.1. Vesnice a dvorce	8
5.2. Hradiště	8
5.3. Oppida	8
6 Společnost.....	9
7 Náboženství.....	10
7.1. druidi	10
8 Vojenská organizace a zbraně	11
8.1. Rytíři a bojovníci	11
8.2. Zbraně	11
9 Vercingetorix	12
9.1. Povstání proti Římanům	12
9.2. Alesie.....	12

9.3.Kapitulace a smrt.....	12
10 Závěr	13
Seznam literatury.....	14

Úvod

Absolventskou práci na téma Keltové jsem si zvolil proto, že se mi toto téma líbilo ze všech nejvíce. Dozvídám se, jak lidé dříve žili, co naplňovalo jejich životy, a mohu porovnávat s tím, co je dnes.

Díky této práci jsem zjistil mnoho dalších zajímavostí o Keltech.

Při tvorbě této práce jsem postupoval tak, že jsem si našel informace na internetu či z knížky a napsal jsem je podle vlastních slov.

1 Něco málo o Keltech

Keltové je pojmenování velké skupiny kmenů, které ve starověku obývaly západní, střední a částečně i jižní a východní Evropu, včetně území dnešního Česka, v sousedství Římanů, a představovaly tzv. laténskou kulturu. Konkrétní vymezení Keltů z hlediska etnických, jazykových nebo kulturních rysů je nejasné a je předmětem dohad.

1.1. Keltové na území dnešní České republiky

Západní a jižní Čechy byly součástí keltské pravlasti, jejímž těžištěm byla oblast severních Alp a horního Dunaje. Západní polovinu Čech a také Bavorsko obývaly v 6. a 5. století př. n. l. pravděpodobně kmeny, které později vstoupily do historie pod jménem Bójové. Od počátku 4. století př. n. l. však byly severozápadní a východní Čechy, které dříve tvořily kontaktní zónu s etnickými skupinami Venetů a Ilyrů, postupně obsazovány novým obyvatelstvem přicházejícím patrně ze západní části keltské pravlasti. Od původního obyvatelstva české kotliny patřícího k mohylové kultuře se noví osadníci odlišovali plochými pohřebišti nespálených těl. Pro jejich ztotožnění s Caesarem uváděnými udatnými válečníky Volky - Tektoságy neexistují důkazy. Podle keltského kmene Bojů dostaly české země latinský název Boiohaemum, který se objevil v pracích římského dějepisce Tacita na přelomu 1. a 2. století n. l. Po Keltech se zachovaly i další zeměpisné názvy na území Čech – například názvy řek Labe (Albh, Albis – bílá řeka), Vltavy (Vultava – divoká řeka), Ohře (Aga, Agara – řeka, která má rychlý tok), Jizery (Isara – bystrá řeka).

1.2. Kde všude Keltové žili

V této podkapitole vám popíši, kde všude Keltové žili.

- Jádro halštatské kultury okolo 6. století př. n. l.
- Maximální expanze ve 3. století př. n. l.

- Lusitánie na pyrenejském poloostrově, kde je keltská přítomnost nejistá
- "Šest keltských národů", kterým zůstalo mnoho mluvčích keltským jazykem do raného novověku
- Území, kde se dosud keltský jazyk používá

2 Původní sídla

Nejpočetnější zastoupení u nás měly domy s obdélníkovým půdorysem, vzácněji se čtvercovým. Nejčastěji u nás byly polozemnice. Tato stavení byla zasazována do půlmetrové hloubky, většinou do písku, štěrku či spraše, výjimečně do skály. Domy se skládaly z dřevěné konstrukce – trámové, kůlové nebo tyčové. Střechy byly stanové nebo pultové, pokryté slaměnými došky, drny nebo rákosem. Často se střecha zatěžovala plochými kameny. Stěny byly ze dřeva nebo roubené či hrázděné s proutěnou výplní, zpevněné jílem. Méně častým jevem byla kamenná podezdívka z na sebe kladených kamenů. Vchod byl téměř vždy orientován jihozápadním směrem a to zřejmě proto, aby byly domy vystaveny celodennímu slunečnímu svitu. Okna musela ve zdech být také, ale asi hodně malá, aby se dala v zimě snadno zakrýt a díky nim také bylo v domech světlo.

Jelikož se podlahy domů vyskytovaly pod povrchem, musely vést do domu schůdky nebo nějaký žebřík. Dveře se objevují zřídka od 5. stol. př. n. l. jsou dokonce opatřovány dřevěným zámkem. Ten se odemykal kovovým klíčem, který se výrazně rozšířil v 2. – 1. stol. př. n. l. Předmětem úvah je, jestli tento mechanismus nebyl postaven na bázi kamenného závaží.

Podlahy domů byly udusány nebo na nich byl rozprostřen písek nebo jíl. Rozměry podlah kolísaly od 10 do 16 m². Délka se pohybovala od 6 do 12 m, šířka od 3 – 6 m. Výšky byly různé.

Vybavení domů bylo prosté. Našli bychom zde hliněné kupolovité pece nebo otevřená ohniště. Kouř byl odváděn jiskrolamem z kůže do otvoru ve střeše, který se dal uzavřít. Dále se zde nacházely i tkalcovské stavy, dřevěné truhlice, nádoby na vaření a uskladňování potravin, zemědělské nástroje, zbraně a osobní předměty. Prokázáno je i

rozdělení domu na 2 –3 části, oddělené přepážkami. Místy se vyskytly u bohatých lidí i patrové domy. O existenci rozdílů v interiérech domů podle regionů není pochyb.

V 6. – 5/4. stol. př. n. l. byly stavěny hlavně domy s částečným zahloubením – podzemí sloužilo jako sklep k ukládání zásob. Od 5. stol. př. n. l. získávaly na významu polozemnice. 2. - 1. stol. př. n. l. se prosazoval trend ústupu od zahlubování do země.

3 Zemědělství

Kelti používali rádla se železnou radlicí, železné srpy na obilí (nález srpu z Křenovic blízko Brna) a krátké kosy na trávu, železem okované lopaty a rýče a železné nůžky na ovčí vlnu. Radlici používali Kelti úzkou a těžkou. Jedna taková se našla v Hostimi. Hodila se na orání nových, těžkých půd. Kde nedosáhla radlice, použili ruční nástroje: motyku, rýč, rycí kůly a hole. Dřevěné, okované železnými pásy. Stejně rýče se na Moravě vyráběly a používaly ještě před sto lety. Dva takové mají vystavené v těšanské kovárně.

Keltské pole je soustava malých polí oddělených širokými mezemi nebo valy, které se využívaly jako cesty. Jedno pole mělo 200-1000 (vzácně až 7000) m², jedna soustava (plužina) 2-10 (vzácně až 500) ha. Menší plužiny zvládla obhospodařit jedna rodina, o ty velké se asi staral celý kolektiv. Kelti ještě neznali hnojení, takže po pár letech museli pole nechat odpočívat. Střídavě tak využívali vždy asi 1/3 plužiny, na zbytku pásli dobytek nebo z něj sklízeli seno.

Seno samozřejmě potřebovali, aby mohli krmit v zimě dobytek. Chovali hlavně krávy (asi 1/3 na mléko a k tahu, 2/3 na maso), slepice, ovce na vyhlášenou vlnu a mléko, prasata na maso a méně často i koně, kozy a husy. Zimní krmení senem byl velký vynález, který se stal samozřejmostí až koncem laténského období. Do té doby se dobytek musel přes zimu sám pást, nebo ho jednoduše na podzim zabili. Přikrmování mělo vliv i na zvířata (hlavně krávy a koně), která díky tomu postupně dorůstala větší (koně „až“ 155 cm).

Kelti pěstovali pšenici, proso, žito, oves, hrách, čočku, boby, merlík bílý a konopí (ke tkaní látek i na semena) a barvířské rostliny. Ale hlavně ječmen, ze kterého pekli chleba

a vařili kaše – a pivo. Do piva nepřidávali chmel (který má zklidňující účinky), ale např. semínka mrkve, kmín, pelyněk a někdy i blín (který způsobuje trans – proto Kelti pili pivo s blínem před bitvou). A často taky med. Kelti znali poměrně hodně druhů zeleniny: řepu, cibuli, česnek, mrkev, zelí, celer, pórek, tuřín a listovou zeleninu. Z koření petržel, majoránku, řeřichu, anýz, kmín a fenykl. V pěstování ovoce navázali na starší tradice a přidali vinnou révu a broskve. A nesmíme zapomínat na ořechy!

Úplně na konci laténského období vymysleli i žací stroj - zubatá čepel upevněná mezi dvěma koly a tlačena zvířetem.

4 Řemesla a obchod

z archeologických nálezů se dozvídáme o keltských řemeslech, ale například i o platidle, kterým Keltům byly mince, takzvané duhovky.

4.1. Řemesla

Keltové nebyli jen dobří válečníci, ale i řemeslníci. V druhé polovině 5. stol. př. n. l. vytvořili tzv. starolaténský styl. Nesl prvky venétsko - etruské s příměsí antického umění. Keltové však pouze nepřejímali, ale i sami tvořili, takže vznikl nový druh umění. Keltové se odklonili od geometrické výzdoby, která byla charakteristická pro dobu předcházející. Počínala se rodit abstrakce a také figurální výzdoba.

Řemeslo zatím sloužící jen pro vyšší vrstvy obyvatel, přecházelo i mezi chudší lidi. Největším přínosem v oblasti zdokonalování výroby byla doba laténská. V této době dosáhla technika odlévání bronzu téměř dokonalosti, kovotepectví u ušlechtilých kovů dosáhlo prvotřídní umělecké kvality a bylo velice jemného provedení, k prolamování kovových ploch se připojily i pokusy o aplikaci filigránu a granulaci drahých kovů. Také se rozvíjela technika korálkové výzdoby kovových ploch (plíšků). Na tuto techniku navázalo později emailérství. Keltové také dokázali skvěle zpracovat stříbro a zlato. Dokonce zkoušeli i vyrobit sklo, které se později vyrábělo pro zkrášlení náramků a jiných šperků. Keltové, jako jeden z mála národů, razili i své vlastní mince.

4.2. Duhovky

Duhovka je lidový název pro zlaté keltské mince – statéry. Vyráběly se patrně v období od 3. do 1. století př. n. l. a nacházejí se v celé oblasti někdejší

laténské kultury, od střední Francie přes Porýní, Bavorsko, Rakousko až do Uher. Ražba zlatých mincí převládala u západních keltských kmenů, kdežto u východních Keltů převládaly mince stříbrné; předěl obou druhů ražeb tvoří Morava.

5 Pozdější sídla

5.1. Vesnice a dvorce

Vesnice a dvorce byla sídla představující pro Kelty zdroj obživy a ochrany. Ve 4. - 3. stol. př. n. l. žilo skoro všechno obyvatelstvo v těchto sídlech.

Zemědělské sídliště shlukového typu měla plochu obvykle od několika arů až po několikahektarové plochy. Vždy nedaleko nějakého vodního toku a zpravidla na jihovýchodním svahu. Zastoupeny zde byly typy budov jako podzemnice, nadzemnice, přístřešky určené pro uskladnění obilí, kupolovité pece a nadzemní špýchary. Méně časté byly budovy pro zpracování kovů a podobných materiálů. V povodí Bíliny bychom našli dva příklady takovýchto vesnic, které pocházejí z 6. a 5. stol. př. n. l. Jsou to osady v Radovesicích a Hostomicích. Právě na nich je krásně vidět shluk domů okolo jádra. Mezi obyčejnými staveními dominují stavby různých rozměrů, které mohly sloužit jako dílny, sklady či k náboženským rituálům. Tyto vesnice se staly předlohou toho, jak zřejmě vypadaly ostatní osady na našem území.

Za dvorec je považován shluk 2-4 domů, které mohly patřit jedné rodině nebo osobě.

5.2. Hradiště

V 6. – 5. stol. př. n. l. existovalo na našem území kolem padesáti hradišť. Tvoří nejnápadnější skupinu památek z dob keltského osídlení. Ne všechna byla stavěna na zelené louce. Spousty jich stály na místech pravěkého osídlení. Polohy hradišť se tak osvědčily, že tato místa využívali i mnohem později příchozí Slované. Neexistuje žádný model hradiště, podle kterého bychom určili, jak vypadala všechna dohromady. Každé bylo trochu jiné. Vždyť jen rozlohy se velice liší – od 1 ha po 1 km².

5.3. Oppida

Slovo oppidum patrně vzniklo z latinského spojení slov ob pedes, což se dá vyložit jako „je třeba obejít“ (myšleno opevněnou strukturu). Název znamená opevněné místo, chráněné valem a příkopem na nějakém vyvýšeném místě. Oppida se rozdělovala na tzv. refugia – útočištného typu a stále obydlená s výrobní činností. Od 2. stol. př. n. l. se oppida stala opevněnými strategickými a výrobními centry v pravém slova smyslu. Tehdy to byla sídla s největší koncentrací obyvatelstva. Tento trend vyplýval ze dvou faktorů: vliv Středomoří a nátlak Germánů ze severu.

6 Společnost

Tou nejzákladnější jednotkou keltské společnosti byla rodina. V čele každé rodiny stál otec, který měl z právního hlediska neomezenou moc nad ostatními členy. Zajímavé je například to, že pokud zemřel muž a jeho smrt byla záhadná nebo tehdy nepochopitelná, byla jeho žena hlavní obžalovanou, byla vyslýchána (někdy i mučena) a odsouzena. Takto se dalo například zbavit bezdětné vdovy a získat její majetek. To však neznamena, že by ženy byly v keltské společnosti omezovány nebo utlačovány. Naopak. Ze starověkých spisů víme, že se ženy vyrovnaly mužům například ve statečnosti. Navíc ve vyšší společnosti žily kolikrát v obrovském přepychu a dostávalo se jim i velkých poct. I pohřby měly bohaté stejně jako muži

6.1. Změny ve společnosti v průběhu staletí

6. – 5. stol. př. n. l.

Největší moc měla rodová šlechta, která ovládala území různých velikostí. Čím větší ovládali region, tím větší měli moc a majetek, a to se promítlo i do výbav hrobů.

Nejmocnější lidé z rodů se nazývali knížata. Tito lidé okolo sebe měli vlastní gardu a podléhali jim i nejlepší řemeslníci z okolí – což bylo jejich základem pro získání velkého bohatství. Knižata bydleli na hrazených dvorcích a hradištích

4. – 3. stol. př. n. l.

Elitu společnosti této doby tvoří válečníci a jejich rodiny, které tvořily zhruba až jednu třetinu obyvatel dvorců. Bojovníci měli hlavní slovo při rozhodování sporů, volení náčelníků a vyřizování válečných záležitostí. Náčelník je pro nás rozpoznatelný na kostrových nalezištích podle atributů, které měl v hrobě. Např. helma s rohy, mečík se zlatou rukojetí a podobně.

8 Vojská organizace a zbraně

V této kapitole vám představím Keltskou vojenskou organizaci a zbraně, které Kelti používaly.

8.1. Rytíři a bojovníci

Každý rytíř velel skupině bojovníků. Keltové neměli pravidelnou armádu, a tak se válečníci museli k boji svolávat. Byl ustanoven sněm, na který se muži dostavili a došlo zde k vyhlášení nebo přijetí války.

4. – 1. stol. př. n. l. - vybráni muži, kteří drží stálou pohotovost, poněvadž na našem území žili i lidé z předchozího osídlení. Keltové je ovládali. Dokazuje to nárůst hrobů mužů se zbraněmi (někde tvořili i čtvrtinu pohřebiště). Ne všichni byli pohřbíváni se zbraněmi, natož v plné zbroji.

Velitelé ozbrojenců (vedoucí vojenská vrstva) se lišili od prostých bojovníků hlavně zbraněmi. Kladli důraz na umělecké zpracování.

Prostí vojáci měli také prosté zbraně. Všichni měli stejné nebo podobné typy mečů. Ty byly 80cm dlouhé a velmi těžké. K jejich výzbroji dále patřilo kopí a kované štíty, jenže tyto štíty byly slabé. Vojáci nebojovali v žádné zbroji. Časem se dokonce vyvinula i nová jednotka – vozatajové. Ti jezdili na dvoukolových vozech a děsili nepřátele. Vozatajové vrhali kopí a v případě potřeby bojovali jako pěšáci.

8.2. Zbraně

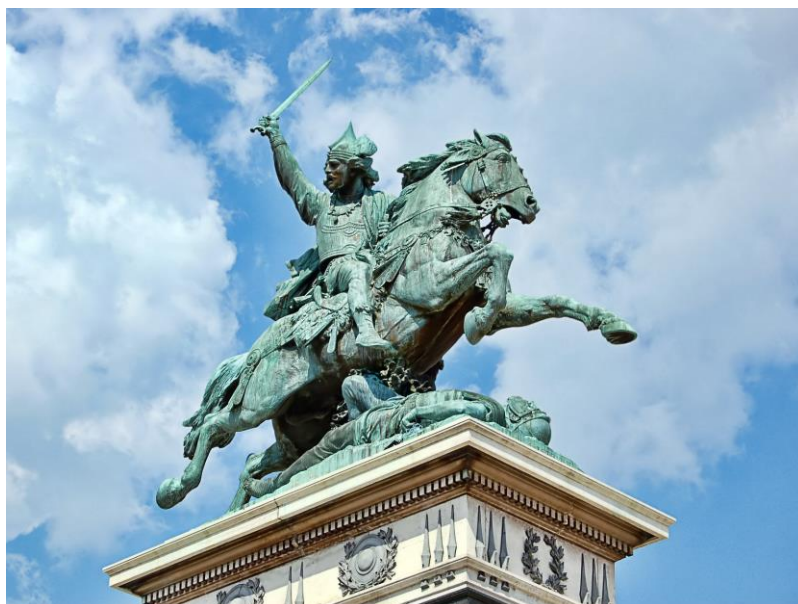
Pravý antropoidní meč poznáme podle toho, že mezi horními zahnutími rukojeti najdeme malou lidskou hlavičku. Rukojetě těchto mečů jsou většinou měděné a čepele železné. Málokdy byla železná i rukojeť. Mečíky dosahovaly délky zhruba 50 – 70 cm.

Nejvíce se rozšířila kopí se širokým listem. Výška je neznámá. Nejčastější nálezy pocházejí z 2. stol. př.n.l.. Pak také kopí s vyříznutým listem a kopí s rytou výzdobou.

Původně byly štíty dřevěné a bez kování. Měly silnější střední žebro a uprostřed vydutou část pro kryt ruky. Tato vypouklina byla později nahrazena puklicí. V posledních stoletích se ještě provádělo zpevnění štítu kováním. Známé jsou tři typy štítů: kulaté, obdélníkovité a pětihranné.

9 Vercingetorix

Byl náčelníkem galského kmene Arvernů. V roce 52 př. n. l. sjednotil veškeré obyvatelstvo Galie k poslednímu velkému pokusu vybojovat si svobodu a nezávislost na římské republice, proti prokonzulovi a pozdějšímu diktátorovi Gaiu Juliu Caesarovi.

Závěr

Úplně závěrem bych chtěl napsat, že historie je nedílnou součástí života lidstva. Je zdrojem zkušeností, poznatků, je poučením, je inspirací. Každý člověk by měl znát alespoň základy historie své země, ale v jeho znalostech by neměly chybět i důležité mezníky z dějin světových. A kde hledat informace? Můžeme studovat encyklopedie, naučnou literaturu, časopisy, internet nebo se zeptat někoho kdo daný kus historie zažil a je schopen vám o něm vyprávět.

Seznam literatury

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Keltov%C3%A9>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Druid>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Keltov%C3%A9#/media/File:Celts_in_Europe.png

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Duhovka_\(platidlo\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Duhovka_(platidlo))

<http://jinyproud.cz/keltske-zemedelstvi-zaci-stroj-a-pivo/>

[http://www.wikiwand.com/cs/Duhovka_\(platidlo\)](http://www.wikiwand.com/cs/Duhovka_(platidlo))

<http://pohanstvi.net/inde.php?menu=keltoveCR>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Vercingetorix>

